

Eindadvies Avans Hogeschool

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage over het Centre of expertise Biobased Economy van 29 april 2016,
- de rapportage van Avans Hogeschool van juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015,
- de door Avans verschaft aanvullende informatie in notitie van 30 juni 2016 aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en
- de brief van Avans met aanvullende informatie aan de commissie, d.d. 6 oktober 2016.

De commissie heeft op 20 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van Avans Hogeschool (hierna: Avans). Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft Avans de rapportage toegelicht. Tevens heeft de commissie op 18 mei 2016 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van het Centre of expertise Biobased Economy.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraak. In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van Avans in 2012 heeft beoordeeld als 'zeer goed'. In 2012 heeft Avans ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

Avans heeft na de groeiambitie in de periode 2007-2010 in 2012 nadrukkelijk gekozen voor stabilisatie van het aantal studenten en een verdere stijging van de kwaliteit. Naast de verplichte indicatoren heeft Avans te kennen gegeven een schepje op de basiskwaliteit van het onderwijs te willen doen met een keurmerk voor onderwijs en docenten. In het onderwijs zou het keurmerk zichtbaar zijn in het niveau B2 van het Europees

referentiekader voor de beheersing van een moderne vreemde taal, de zeven competenties van de duurzame professional uit het zogenaamde Vestia+D model, ondernemerscompetenties en een onderzoekende houding. Het invoeren van deze competenties is nog niet in elke opleiding gerealiseerd. In 2015 is het programma Engels B2 van start gegaan, een talenroute waarmee alle studenten binnen de context van hun opleiding Engels op niveau B2 gaan beheersen. De Vestia+D-competenties zijn opgenomen in het programma Duurzame ontwikkeling. Medio 2016 heeft elke opleiding twee sterren behaald in de AISHE¹ certificatie, en daarmee duurzame competenties in het onderwijs verwerkt. Ondernemerschap heeft de afgelopen jaren door valorisatieprogramma's veel aandacht gekregen. Voor het keurmerk voor docenten is Avans gestart met de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid en de Basiskwalificatie Examinering.

Onderwijsaanbod

Avans formuleerde in 2012 als ambitie dat partners in de regio tevreden zouden zijn over de breedte en kwaliteit van het portfolio van Avans en dat minimaal 55% van de afgestudeerden (zeer) tevreden zou zijn over de voorbereiding op de actuele beroepspraktijk. In de hbo-monitor van 2014 is 57% van de afgestudeerden (zeer) tevreden over de voorbereiding op de beroepsloopbaan.

De andere afspraak betrof duurzame ontwikkeling als profielkenmerk van Avans en hield in dat eind 2015 alle opleidingen van Avans het bijzonder kenmerk duurzaamheid zouden hebben behaald. Eind 2015 hadden 47 van de 54 opleidingen dit certificaat behaald en begin 2016 volgden de overige zeven opleidingen.

Vanaf komend studiejaar doet Avans Hogeschool met twee opleidingen mee aan de experimenten rond vraagfinanciering. Avans Hogeschool is een van de zeven voorloper hogescholen in Associate degree (Ad) onderwijs. Deze hogescholen uit zeven verschillende regio's streven naar een landelijk netwerk van regionale Ad-colleges. Avans heeft inmiddels concrete stappen gezet in zowel Oost- als West-Brabant met betrekking tot de oprichting van een dergelijk college, te starten in studiejaar 2017-2018.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

Avans heeft er in 2012 voor gekozen het onderzoek te bundelen in vijf interne expertisecentra en een Centre of expertise (CoE). Het Centre of expertise Biobased Economy bundelt drie lectoraten. De overige lectoraten zijn gebundeld in de interne expertisecentra Caring Society, Duurzame Innovatie, Kunst en Vormgeving, Sustainable Business, en Veiligheid. Alle expertisecentra van Avans hebben een meerjarenplan opgesteld; zij werken aan onderzoeksvragen uit de beroepspraktijk en vertalen de resultaten naar het onderwijs. Naast de 26 lectoraten in de expertisecentra kent Avans nog drie 'stand-alone' lectoraten op het gebied van analysetechnieken in de Life Sciences, op het gebied van de LeerKRACHT en op het gebied van Brein en Leren.

Valorisatie

Avans heeft in 2012 uitgesproken te willen uitgroeien tot het kenniscentrum voor praktijkgericht – en toegepast onderzoek voor de regio. Deze afspraak is niet geconcretiseerd in indicatoren. Avans heeft in 2013 het zogeheten valorisatiewiel

¹ AISHE = Auditing Instrument for Sustainability in Higher Education. Vanaf twee sterren verleent de NVAO het bijzonder kenmerk duurzaamheid.

ontwikkeld, een instrument dat expertisecentra ondersteunt bij het maken van keuzes, het definiëren van de eigen valorisatie-ambities en het zichtbaar maken en monitoren van de resultaten. Valorisatie van kennis betekent voor Avans: waar mogelijk waarde toevoegen aan de maatschappij, zowel economisch, sociaal als cultureel. Het Avans Ondernemerscentrum (AOC) vormt samen met de expertisecentra de plek waar Avans die maatschappelijke waarde creëert. Het AOC zorgt ook voor de coördinatie van de inbreng van Avans in de programma's van Starterslift en Ondernemerslift+.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

De commissie constateert dat Avans voortgang heeft geboekt op de ambities ten aanzien van onderwijs profilering. Er zijn gerichte stappen gezet ten aanzien van verdere kwaliteitsverhoging van het onderwijs. Eind 2015 hadden 47 van de 54 opleidingen het bijzonder kenmerk duurzaamheid behaald. Avans is een van de zeven hogescholen die als voorlopers in Ad-onderwijs vanuit verschillende regio's streven naar een landelijk netwerk van regionale Ad-colleges. Ook ten aanzien van zwaartepuntvorming en valorisatie heeft Avans goede voortgang geboekt. Conform de voornemens in de prestatieafspraken heeft Avans het onderzoek van haar lectoren gebundeld in vijf interne expertisecentra, alsmede in het CoE Biobased Economy.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

Als indicator voor kwaliteit van het onderwijs heeft Avans de indicator studenttevredenheid gekozen. Het aandeel van de voltijdstudenten dat tevreden of zeer tevreden is over de opleiding bedraagt 81,9% in de Nationale Studenten Enquête (NSE) 2015. Dat is een stijging met 3,2% ten opzichte van de nulmeting en ruim boven de ambitie van minimaal 75%.

Avans heeft geen hogeschoolbreed excellentieprogramma opgezet, maar gekozen voor een Challenge-programma, waarmee een grote doelgroep van studenten bereikt kan worden, omdat zij kunnen aansluiten op het moment dat zij behoefte hebben aan extra uitdaging. Een Challenge is een extra-curriculaire onderwijseenheid die verdiepend of verbredend kan zijn en gebruik maakt van innovatieve onderwijs- en toetsvormen.

Conclusie

Aangezien Avans haar ambitie met betrekking tot het studentenoordeel heeft gerealiseerd, beoordeelt de commissie het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

Avans rapporteert ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces resultaten die voor de uitval in het eerste jaar en het bachelorrendement van herinschrijvers bij dezelfde instelling na C+1 (nominale studietijd + één jaar) achterblijven bij de in 2012 geformuleerde ambitieniveaus, en voor de switch naar andere opleidingen binnen de instelling de in 2012 geformuleerde ambitie sterk overtreffen.

De uitval bereikt in 2015 een hoogte van 27,8% ten opzichte van de ambitie van maximaal 25%. De nulmeting in 2011 was 24,8%; het resultaat in 2015 is daarmee minder goed dan bij de nulmeting. De commissie constateert dat de uitval tot het studiejaar 2012–2013 toenam, maar daarna weer daalde. De ambitie met betrekking tot switch van 12% is met een resultaat van 8,7% ruim gerealiseerd. Hier is sprake van een duidelijke verbetering ten opzichte van de nulmeting van 11,1%. Het bachelorrendement

is met 69,7% lager dan de minimaal geambieerde 75% en een verslechtering ten opzichte van de nulmeting. Na een daling in 2013 en 2014 vertoont het rendement echter weer een licht opgaande lijn; het resultaat in 2015 betekent een lichte verbetering ten opzichte van het voorgaande jaar, dat met 67,6% het laagste was in de periode van de prestatieafpraak.

Avans noemt de volgende maatregelen die zij heeft genomen om het studiesucces te verbeteren. De hogeschool heeft de afgelopen jaren stevig ingezet op intake en matching om de juiste student op de juiste opleiding te krijgen. Dit leidde er weliswaar toe dat het aantal switchers afnam, maar de uitval is er niet door teruggedrongen. Uit intern onderzoek zijn aanbevelingen afgeleid die Avans verder gaat implementeren, zoals het gebruik van formatieve toetsen, betere toetsprogramma's en voldoende contact tussen docenten, studieloopbaanbegeleiders en studenten.

De commissie constateert dat Avans de volgende factoren noemt die het resultaat beïnvloed hebben. De hogeschool vindt het lastig om oorzaken te geven voor de stijging van de uitval. Avans ziet de verhoging naar 52 EC bij het bindend studieadvies (BSA) als mogelijke verklaring voor de hoge uitval in 2013. Ze concludeert verder uit eigen onderzoek dat de relatie moeilijk aantoonbaar is tussen het intake-advies en de uitval tijdens het eerste jaar. Wel lijkt het Avans verstandig geen ruimte meer te laten voor twijfel en in het vervolg alleen een positief of negatief studieadvies te geven.

De commissie heeft de volgende overwegingen ten aanzien van de bovenstaande factoren. Zij constateert over de volle breedte van het hbo een spanningsveld tussen toegankelijkheid, kwaliteit en studiesucces. Dit speelt het sterkst bij de hogescholen die een zeer diverse studentenpopulatie hebben. De commissie tekent daarbij aan dat vanuit het hbo bij het maken van de prestatieafspraken al expliciet aandacht voor dit zogenaamde hbo-trilemma is gevraagd. De commissie onderkent dat de impact van de verhoogde kwaliteitseisen moeilijker bleek in te schatten dan gedacht; vele hogescholen hebben hun ambities bij studiesucces niet kunnen realiseren. Daar komt bij dat een aantal instellingen op onderdelen last heeft gehad van vertraagde wet- en regelgeving. De commissie heeft deze voor het hbo generieke factoren die de resultaten op het gebied van studiesucces beïnvloed hebben, meegenomen in haar overwegingen.

De commissie acht daarnaast de volgende factoren van belang. De resultaten bij Avans volgen het landelijke beeld dat de uitval na een stijging in 2013 weer daalt. De instroompopulatie in Avans is betrekkelijk stabiel met een lichte daling van vwo-instromers. Het aandeel niet-westerse allochtonen is relatief laag (minder dan 10% in 2015), de mbo-instroom (recent gedaald onder 30%) is gemiddeld in vergelijking met andere grote hogescholen; de vwo-instroom daalt bij Avans net als bij vergelijkbare grote hogescholen (tot ruim 7%). De commissie heeft geen indicaties dat bij Avans sterkere of additionele neerwaartse effecten op het studiesucces verwacht mogen worden dan bij vergelijkbare hogescholen.

De commissie ziet bij veel hogescholen dat maatregelen ter verbetering van het studiesucces een vertraagde doorwerking hebben of dat studenten om andere redenen (bijvoorbeeld een slechte arbeidsmarktsituatie) langer over hun studie doen. Bij Avans is het verschil tussen het rendement na zes jaar en het rendement na vijf jaar in de afgelopen jaren echter nauwelijks toegenomen; het aandeel studenten dat pas in het zesde jaar afstudeert neemt niet toe. De commissie ziet hierin geen indicatie dat steeds meer studenten het moment van afstuderen uitstellen.

Het rendement bij Avans is het hoogst van alle grote hogescholen en vertoont na de terugloop in 2013 en 2014 weer een licht opwaartse, tegen de landelijk aanhoudende daling ingaande beweging. De commissie stelt vast dat de ambitie voor rendement weliswaar niet is behaald, maar dat de in 2015 bereikte waarde slechts in beperkte mate van de streefwaarde afwijkt. De realisatie van de waarde voor uitval bereikt niet de ambitie maar wijkt daarvan evenmin veel af en ook voor deze indicator stelt de commissie vast dat er een beweging in de goede richting is, al sinds 2013.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambitie ten aanzien van de switch is behaald en de ambities ten aanzien van de uitval en het bachelorrendement niet zijn gerealiseerd. Niettemin beoordeelt de commissie, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

Avans rapporteert ten aanzien van maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten resultaten die voor de onderwijsintensiteit vrijwel de norm bereiken, en voor docentkwaliteit en indirecte kosten de ambities realiseren.

De docentkwaliteit wordt geïndiceerd door het aandeel docenten met een master- of doctorsgraad. Het aandeel masteropgeleide docenten bedraagt 72%. Dat is een stijging met 16 procentpunten ten opzichte van de nulmeting en ruim boven het geambieerde niveau van 70%. Voor het keurmerk voor docenten startte Avans met het implementeren van de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid en de Basiskwalificatie Examinering. Daarnaast zijn er in het programma twee extra modules opgenomen: ICT in onderwijs en Brein en Leren. Iedere docent bij de hogeschool doorloopt ook deze modules. Een docent moet het certificaat hebben behaald om voor een vaste aanstelling in aanmerking te komen.

De verhouding OP/OOP als indicator voor indirecte kosten is van 1,32 bij de nulmeting in 2011 gestaag gestegen naar 1,50 in 2015, gelijk aan de ambitie. Bij de prestatieafspraken over indirecte kosten heeft Avans naast de OP/OOP-indicator een streefwaarde met betrekking tot generieke overhead toegevoegd. Het laatste tweejaarlijkse rapport over de generieke overhead dateert uit 2014. De score uit 2014 bedraagt 22,8% ten opzichte van 23% in 2012.

Voor wat betreft onderwijsintensiteit is de norm dat alle voltijd bacheloropleidingen in het eerste jaar ten minste twaalf contacturen per week aanbieden. Eén van de 54 voltijdse opleidingen van Avans heeft elf contacturen per week in het eerste jaar. Avans rapporteert aangaande onderwijsintensiteit de volgende zienswijze. De algemene visie op onderwijs van Avans gaat uit van een zinvolle, passende interactie tussen student, docent en werkveld, zonder daarbij eisen te stellen aan het aantal geplande contacturen. In de opleiding hbo-Verpleegkunde lopen eerstejaarsstudenten gedurende een van de onderwijsperiodes vijf weken stage. In de andere drie periodes ligt het aantal contacturen hoger dan twaalf, maar gemiddeld komt deze opleiding op elf contacturen per week. Het College van Bestuur heeft de opleiding toestemming gegeven om van de norm af te wijken, omdat volgens Avans een zinvolle, passende interactie tussen student, docent en werkveld wordt gerealiseerd.

De commissie merkt op dat één andere grote hogeschool een vergelijkbaar argument hanteert ten aanzien van opleidingen in de zorgsector en dat andere hogescholen met opleidingen in dezelfde sectoren wel aan de minimumeis van onderwijsintensiteit voldoen. De argumentatie van de hogeschool over de betekenis van zinvolle, passende interactie tussen student, docent en werkveld en het feit dat de contacttijd in de stageperiode vrijwel de norm bereikt, heeft de commissie mee laten wegen in haar beoordeling van het bereikte resultaat. De commissie acht het redelijk dat het College van Bestuur dit beschouwt als een vergelijkbare vorm van intensivering van het onderwijs en de opleiding toestemming heeft gegeven om in lichte mate van de norm af te wijken.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van docentkwaliteit, onderwijsintensiteit en indirecte kosten zijn behaald. De commissie beoordeelt, alles afwegende en gehoord de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect maatregelen ter bevordering van onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie wijzen op de volgende factoren. De voorlopige cijfers voor het studiejaar 2015–2016 (uitval teruggebracht tot 24,7%) wijzen erop dat de oorspronkelijke ambitie met betrekking tot uitval in dit studiejaar alsnog bereikt gaat worden. Het bachelorrendement lijkt niet verder te groeien en stabiliseert zich op het niveau van 2014 en 2015, tussen 68% en 69%.

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen spreekt de commissie haar waardering uit voor de constant hoge absolute waarde van het rendement en van de studententevredenheid van Avans.

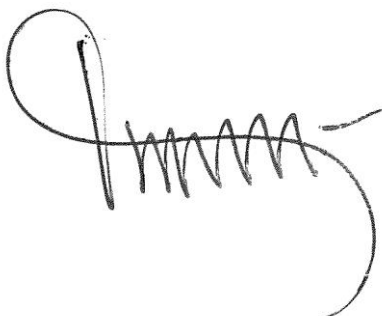
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van Avans tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

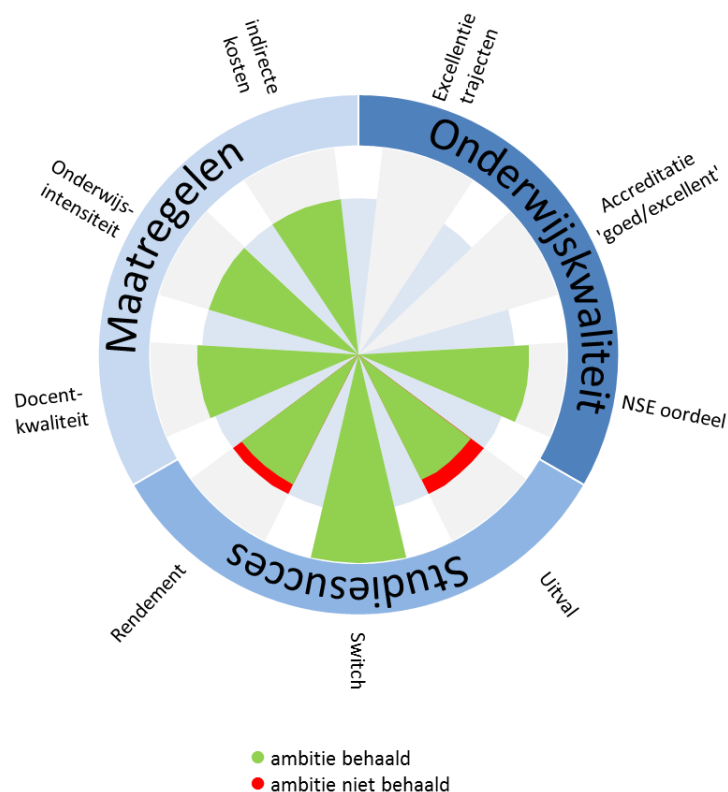
Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	24,8	25	27,8
Switch	11,1	12	8,7
Bachelorrendement	71,8	75	69,7
Studentoordeel (NSE)	78,7	75	81,9
Docentkwaliteit	56	70	72
Onderwijsintensiteit	12	0	0*
Indirecte kosten; OP/OOP	1,32	1,5	1,5

* Het volgens de strikte definitie gerapporteerde percentage is 2.

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.

Bijlage 2

Voortgang Centre of expertise Biobased Economy

Overwegingen ten aanzien van de integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek

De commissie stelt vast dat de doelstellingen in belangrijke mate zijn gerealiseerd en dat de resultaten op een aantal punten de verwachtingen overtreffen. Noemenswaardig zijn de nieuw ontwikkelde onderwijsmodules, de Engelstalige MOOC en de uitbreiding van het aantal lectoraten en onderzoeksprojecten. Het CoE is ook partner in het Horizon 2020 project BiocannDo en participeert in landelijke gremia (Topsectoren Chemie en Energie, TKI BBE, Stichting Biobased Delta), en in overleggen rondom business development in vier deelregio's. Dit resulteert in organische betrokkenheid en toegang tot een (inter)nationaal netwerk. Het CoE is goed zichtbaar in de markt en wordt steeds meer (h)erkend als expertisecentrum met een aantrekkelijk portfolio aan producten en diensten. De commissie constateert dat het CoE op dit criterium de valideringsfase² heeft afgerond en toe is aan *de uitbreidingsfase*, en benoemt als aandachtspunt de ontwikkeling van capaciteit op het gebied van kennis, faciliteiten en consultancy.

Overwegingen ten aanzien van de cofinanciering en publiek-private(-publieke) samenwerking

De commissie stelt vast dat het CoE producten en diensten heeft ontwikkeld waaraan het werkveld duidelijk behoefte heeft. Het CoE wordt hiermee (h)erkend als partij die toegevoegde waarde levert en verstevigt zijn positie in de markt. De 'omzet', waarin de publieke partners een groot aandeel hebben, is aanzienlijk en de financiële ambities voor deze periode zijn ruimschoots gerealiseerd. Het businessmodel voor 2017-2020 laat voortzetting van deze ontwikkeling zien en een groeiende inbreng van bedrijven. De cofinanciering vanuit het bedrijfsleven tot nu toe is meer dan aanvankelijk begroot maar blijft – in de vooralsnog lastige biobased markt – een aandachtspunt. De commissie constateert dat het CoE op dit criterium de valideringsfase heeft afgerond en toe is aan *de uitbreidingsfase*.

² De commissie maakt gebruik van *het fasenmodel publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs*. In dat model worden vijf fasen van ontwikkeling onderscheiden: 1: Starten; 2: Ontwikkelen; 3: Valideren; 4: Uitbreiden; 5: Onderhouden. Voor meer informatie over dit model: zie www.rcho.nl of www.publiekprivaatsamenwerken.nl.